

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تعارف

حضرت مسیح موعود علیہ السلام کا فیضان بے پایاں ایک چشمہٴ رواں کی شکل میں کئی سمتوں میں جاری ہے۔ اس کی ایک عظیم نہر قدرت ثانیہ یعنی خلافتِ حقہ ہے جس میں ایک عالم کی سیرابی کا سامان ہے۔ سلسلہ خلافت آیات اللہ میں سے ایک عظیم الشان اور جلیل القدر نشان ہے۔ یہ وہ جبل اللہ ہے جس کے ساتھ وابستگی ہر شر سے حفاظت اور ہر خیر کے اکتساب کا ذریعہ ہے۔ خلافتِ ثانیہ کے نصف صدی سے زائد دور میں یہ نشان جس قدر درخشندگی کے ساتھ ظہور پذیر رہا وہ تاریخ اسلام کا ایک روشن باب بن چکا ہے۔

فضل عمر فاؤنڈیشن کے مقاصد اور فرائض میں سے ایک اہم مقصد اور فرض یہ بھی ہے کہ فاؤنڈیشن خلافتِ ثانیہ کے انوار اور فیوض کے سرچشموں کو اس طور پر محفوظ کرنے کا سامان کرے کہ وہ ہمیشہ کے لئے سا لکین کی سیرابی کے لئے میسر رہیں۔

حضرت خلیفۃ المسیح الثانی المصلح الموعود کے خطباتِ عید الفطر کی تدوین اور اشاعت انہی مساعی کے سلسلہ کی ایک کڑی ہے اور ایک مبارک اقدام ہے اور خدا کے فضل سے یہ سعادت فاؤنڈیشن کو نصیب ہوئی ہے۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

خاکسار یقین رکھتا ہے کہ احبابِ جماعت اس اقدام کا بصد شوق خیر مقدم کریں گے اور اس سے پورا فائدہ اٹھانے کی سعی کریں گے۔ اللہ تعالیٰ اپنے فضل و رحم سے ایسا ہی کرے۔

آمین

والسلام

خاکسار

ظفر اللہ خان

صدر فضل عمر فاؤنڈیشن

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پیش لفظ

حضرت المصلح الموعود کے خطبات کے مجموعہ کی پہلی جلد احباب کے ہاتھوں میں ہے۔ یہ تمام خطبات سلسلہ کے اخبارات سے لئے گئے ہیں۔ چونکہ انہیں زود نویسیوں نے قلمبند کیا ہے اور ابتدائی دور میں تو کئی مشق زود نویس بھی میسر نہیں تھے اس لئے یہ ممکن ہے کہ بعض مقامات پر زود نویس نے مفہوم کو اپنے الفاظ میں ادا کیا ہو یا وہ فقرات میں ربط اور ترتیب قائم نہ رکھ سکا ہو۔ یا وہ مفہوم کو صحیح رنگ میں سمجھ ہی نہ سکا ہو۔ اس کے علاوہ ہمارے ملک میں مروجہ طریق کتابت و طباعت کی وجہ سے عموماً ہر کتاب میں اغلاط رہ جاتی ہیں۔ اور اخبارات و رسائل کی طباعت میں تو خاص طور پر وقت کی کمی کے باعث اتنی احتیاط اور کوشش اور توجہ ممکن ہی نہیں۔

ان خطبات میں بھی بعض مقامات پر محسوس ہوتا ہے کہ زود نویس یا کاتب حضور کے بیان کو پوری طرح ضبط میں نہیں لاسکا۔ بعض جگہ عبارت میں ربط نہیں اور فقرات کی ترتیب درست معلوم نہیں ہوتی۔ یا یہ احساس ہوتا ہے کہ کچھ الفاظ رہ گئے ہیں۔ اس بارے میں یہ تو کوشش کی گئی ہے کہ حاشیہ میں اس طرف اشارہ کر دیا جائے لیکن متن میں کوئی تبدیلی نہیں کی گئی۔ بلکہ کتابت کی بعض صریح اغلاط کو بھی نظر انداز کر کے نقل مطابق اصل کا اصول اختیار کیا گیا ہے۔

یہ بھی کوشش کی گئی ہے کہ ان خطبات میں جو حوالہ جات آئیں یا جو تاریخی واقعات بیان کئے گئے ہیں ان کے اصل ماخذ کا حوالہ دیا جائے۔ ان حوالہ جات کی صحت کی تمام تر ذمہ داری مرتب پر ہے۔ جہاں مرتب اپنی کم علمی کے باعث کوئی حوالہ تلاش کرنے سے قاصر رہا ہے۔ وہ جگہ خالی چھوڑ دی گئی ہے تاکہ حوالہ مل جانے پر اسے مکمل کیا جاسکے۔

خاکسار اس کتاب کی ترتیب کے سلسلے میں امداد کے لئے بہت سے بزرگوں اور دوستوں

کا احسان مند ہے۔ خاص طور پر حوالہ جات ڈھونڈنے میں مکرم محمد یوسف سلیم صاحب ایم۔ اے نے خاکسار کی گرفتاری اور امداد فرمائی ہے۔

اس موقع پر میں مکرم مولوی محمد صدیق صاحب ایم۔ اے لائبریرین خلافت لائبریری اور ان کے عملہ کے دیگر ارکان کا شکریہ ادا کرنا بھی ضروری سمجھتا ہوں جنہوں نے تلاش حوالہ جات کے لئے مجھے جس کتاب کی بھی ضرورت پڑی بروقت مہیا کر کے میری امداد فرمائی۔

خاکسار

مرزا غلام احمد

(مرتب)

”عید یہ ہے کہ خدا سے تعلق ہو جائے اور بندے کی اس سے صلح ہو جائے یہ عید جب آتی ہے تو جاتی نہیں اور اس عید کے دن کی شام نہیں اس کو کوئی زمانہ ہٹا اور ختم نہیں کر سکتا۔ وہ دن ایسا ہے کہ اس کی عید ختم نہیں ہوتی..... وہ عید نہ اس دنیا میں ختم ہوتی ہے نہ قبر میں ختم ہوتی ہے۔ نہ اگلے جہان میں وہ ختم ہوتی ہے۔ بلکہ اس عید کا دن یہاں چڑھنا شروع ہوتا ہے اور اگلے جہان میں عروج پر ہوتا ہے۔“

(خطبہ عید الفطر فرمودہ ۸۔ جون ۱۹۲۱ء)

”شاید بعض لوگ میرے خطبات عید سن کر کہیں کہ یہ ہمیشہ رنج کی خبریں سناتا ہے۔ لیکن یاد رہے کہ خدا نے میری طبیعت ایسی نہیں بنائی کہ خوشی کی بات کو رنج کی بات بتاؤں۔ عقلمند انسان ہر ایک بات کو سمجھتا اور اس سے فائدہ اٹھاتا ہے اور جس سے عبرت حاصل ہوتی ہے اس سے عبرت حاصل کرتا ہے۔ پس میں اگر خطبات عید میں اس طرف توجہ دلاتا ہوں کہ سچی عید کیا ہے تو اس سے یہ مطلب نہیں کہ خوشی کو رنج سمجھتا ہوں بلکہ یہ مطلب ہے کہ جس واقعہ سے عبرت حاصل ہو سکتی ہو اس سے عبرت حاصل کریں اور اس کو یونہی نہ جانے دیں۔ آج میں پھر اسی بات کو دہراتا ہوں جس بات کو قریباً ہر عید کے خطبہ میں دہراتا ہوں۔ گو الفاظ اور امثلہ اور طرز بیان میں تبدیلی آگئی ہو۔“

(خطبہ عید الفطر فرمودہ ۸۔ جون ۱۹۲۱ء)

اشاریہ خطباتِ محمود جلد اول

۲۶۳-۲۶۳	ابو ذر غفاریؓ حضرت	۳۲۷-۱۸۹-۱۰۱-۲۹	آدم علیہ السلام حضرت
۳۹۸-۳۹۷-۳۹۶	ابوسفیان بن حرب	۳۲۷	آدم ثانی
۳۹۸-۳۹۶	ابوعبیدہؓ حضرت	۳۲۶	آرین
۱۵۱	ابولؤلؤ فیروز	۱۰۱	آریہ دھرم
۹۹-۹۸-۲۶-۲۳-۲۳	ابوہریرہؓ حضرت	۳۲۸	آریہ لیڈر
۳۷۸-۳۶۳-۳۶۲-۳۶۱	اتحادی	۳۲۵-۶۱	آسٹریلیا
۳۷۸	اتحادی حکومتیں	۳۳۳	آصف الدولہ
۲۶۲-۳۶۱-۳۳۲-۲۳۵	اٹلی	۳۷	آگرہ
۳۷۸-۳۷۰		۲۹۱-۲۹۰-۱۵۲-۹۶-۶۵	ابراہیم علیہ السلام حضرت
۲۹۶-۱۷۷-۱۲۲-۹۶	أحدجنگ	۳۳۲-۳۳۸-۳۳۷-۳۳۶-۳۳۵-۳۳۲	
۳۹۷-۳۰۲-۳۵۲		۳۸۵-۳۶۵-۳۰۷	
۳۲۵	ارجنٹائن	۳۲۳-۳۲۲	ابراہیم ابن رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حضرت
۳۲۲	ارض مقدسہ	۲۹۰	ابربہ
۱۵۲	ارم	۳۹۷-۳۹۳	ابن عربی حضرت شیخ محی الدین
۳۸۳	اسرائیل	۳۱۹	ابوالعاصؓ
۳۳۶-۷	اسماعیل علیہ السلام حضرت	۱۶۶-۹۸-۹۷-۲۶-۲۳	ابوبکرؓ حضرت
۳۳۶	اعراب	۳۲۸-۳۲۷-۳۸۲-۳۷۰-۳۶۸-۱۳۳	
۳۲۵-۳۲۶-۳۲۵-۷۲-۶۱-۱۸	افریقہ	۱۵۲-۱۳۵-۱۶-۱۱	ابوجہل
۳۶۷	افغان	۳۹۱	ابوظیفہ حضرت امام

۱۶-۱۲	ایڈورڈ ہفتم	۳۶۵-۳۶۴-۳۶۳-۳۵۰-۶۱	افغانستان
۴۹۲-۳۵۰-۳۳۸-۳۲۵-۲۸۱-۶۱-۲۹	ایران	۴۹۲-۳۲۹	
۲۰۳	ایرانی	۴۲۸	الزبتھ اول ملکہ
۴۸۳-۳۳۶-۲۳۰-۱۵۷	ایشیا	۱۹	امامہ بنت حضرت زینبؓ و ابوالعاصؓ
۴۲۲-۳۲۳	ایشیائی	۴۸۲-۳۳۷-۷۱	امرتسر
۲۸۷-۲۲۷	بابر شہنشاہ ظہیر الدین	۴۹۷	امام الدین فیض حضرت مولوی
۲۷۴	بارولارڈ		والد حضرت قاضی محمد ظہور الدین اکمل
۲۸۶-۲۷۴	بالڈون-لارڈ	۳۷۹	امان اللہ
۲۶۸	باشوزم	۳۲۵-۲۸۸-۲۸۵-۶۱	امریکہ
۴۹۴	بحر محمد جنوبی	۳۶۷-۳۳۸-۳۳۳-۳۳۲-۳۲۶	
۴۵۳-۱۱	بدر	۴۹۴-۴۹۳-۴۸۵-۴۸۳-۴۷۰-۴۲۵	
۴۵۳-۴۵۲-۴۴۶-۱۶	بدر جنگ	۴۶۹-۳۶۷	امریکی
۳۷۴	بدھ	۴۰۹-۳۷۶-۲۲۸-۱۵۹-۵۱	انجیل
۱۴۷	بدھ مذہب	۲۲۷-۲۳۵	انس بن مالک حضرت
۲۷۳-۲۳۳-۲۲۶-۱۳۷-۱۳۱	برطانیہ انگلستان	۲۰۳	انصار
۳۶۷-۳۶۲-۳۳۳-۳۳۲-۳۳۰-۲۷۴		۳۶۶-۳۶۴-۳۶۲-۳۶۱-۳۳۲-۲۱۷	انگریز
۴۸۷-۴۷۱-۴۶۹-۴۵۸-۴۴۹-۴۴۳-۳۷۸		۴۷۹-۴۷۸-۴۶۱-۴۴۳-۳۷۵-۳۷۱-۳۶۷	
۴۱۹-۴۱۷	بسر اوواں	۴۷۸	انگریز کاترک ہندوستان
۴۳۷-۴۰۱	بغداد	۳۹۰-۳۸۸	انگریزی حکومت
۳۳۲	بلغاریہ	۳۸۸	انگریزی قانون
۴۳۰-۳۵۹	بیبئی	۲۳۳	اودھ
۳۳۲	بن باس	۳۳۵	اودھے پور
۴۰۲-۳۹۰	بنو عباس	۴۸۹	ایبٹ آباد

۴۹۴_۴۷۸_۴۷۰_۴۶۱_۴۴۲_۴۲۵	جاپان	۲۱۶_۱۵۲_۵۳_۵۲	بنی اسرائیل
۱۶	جارج پنجم	۲۱۶	بنی اسماعیل
۴۷۷_۴۷۱	جارج ڈیوڈ لائڈ	۱۲۳_۱۱۸	بہادر شاہ ظفر شہنشاہ
۴۵۹	جاننڈھر	۷۱	بھین
۴۴۸_۴۲۵	جاوا	۱۵۰	بیاس دریا
۴۷۵_۴۷۲_۱۳۲_۱۳۱_۸	جرمن	۲۷۹	بیت المال
۴۶۹_۴۷۸_۴۷۰_۴۶۱_۴۴۲		۴۸۶_۴۸۳_۴۸۱_۴۶۹	پاکستان
۴۶۹	جرمن مکہ	۴۸۴	پاکستان کا قیام
۴۷۲_۴۷۳_۸۳_۵۸	جرمنی	۱۹۵_۱۸۹	پانڈے
۴۷۰_۴۶۹_۴۶۳_۴۶۷_۴۶۱		۳۳۲	پڑنگال
۱۷۱	جریر بن عبداللہ الجلی حضرت	۱۶۱	پنجاب
۴۰۳	جزائر	۳۳۲	پولینڈ
۴۰۲	جعفر بن ابی طالب حضرت	۱۴۰	پھیر و چچی
۲۸۱	جمنا دریا	۳۷	تان محل
۴۴۴_۹۰	جنگ عظیم اول	۳۵۰_۱۰۲_۷۶	ٹرک
۴۷۸	جنگ عظیم دوم	۳۳۲	ٹرکی
۴۸۳_۴۵۸_۴۵۴	جنید بغدادی رحمۃ اللہ علیہ حضرت	۴۱۲	تغلق خاندان
۴۴۷_۷۱	جہلم	۴۵۸	تقی الدین احمد کرل
۴۷۴	جینی	۴۸	تورات
۴۹۴_۴۴۸_۴۴۲_۴۲۵	چین	۴۹۲	تیونس
۴۶۴	حبشہ	۴۸۷_۴۸۲	ثناء اللہ مولوی
۴۷۹	حبیب اللہ امیر والی افغانستان	۴۲۷	ثور غار
۱۲۳	حسان بن ثابت حضرت	۵۰۰_۴۸۹	جابہ

۴۲۶	ڈریوڈین Dravidian (ایک قوم کا نام)	۳۴۴-۳۱۹-۳۰۷	حسینؑ حضرت امام
۴۸۵	ڈسمینڈ شا	۳۲۰-۳۱۲	حشمت اللہ ڈاکٹر حضرت
۷۱	ڈگلز کیپٹن ایم ولیم	۴۹۷-۴۰۲	حمزہ بن عبدالمطلب حضرت
۴۰۴-۳۹۰-۳۵۹	ڈلبوزی	۲۶۹	حیدرآباد
۲۷۰	ڈیرہ غازیخان	۲۴۵-۱۶۷	خالد بن ولید حضرت
۴۷۸	ڈیوک	۴۰۲-۳۹۶	خدیحہؑ حضرت
۳۴۵	راجستھان	۴۴۹	خلفائے راشدین
۳۳۳-۳۳۲-۲۸۶-۲۹	رام چندر علیہ السلام حضرت	۳۸۰	خندق جنگ
۳۴۴-۳۳۵		۴۹۱	خوشاب
۴۹۱-۳۳۷	راولپنڈی	۴۰۲	خویلد (حضرت خدیجہ کے والد)
۲۸۶-۲۶۸	راون راجہ	۳۷۸	دارالافتاء
۴۲۹	راوی دریا	۲۲۵-۲۹	داؤد علیہ السلام حضرت
۴۸۷-۴۶۵-۴۵۲-۴۵۰	ربوہ	۹۰	دریا خان جنرل
۵۰۴-۴۹۹-۴۹۲-۴۸۸		۳۴۴	دسرتھہ۔ راجہ
۱۸۱	رحمت علی سبحانی مولوی	۳۴۷-۳۳۶-۲۶۸	دسبرہ
	مصنف۔ مخزن الاخلاق	۱۶	دھرت راشٹرا۔ راجہ
۴۳۸-۲۹۷-۲۲۰	رشید الدین حضرت ڈاکٹر خلیفہ	۳۵۱-۲۱۳-۲۱۲-۱۹۱-۱۱۸-۳۷	دہلی
۴۴۴-۴۳۳	رفقاء حضرت مسیح موعودؑ	۳۴۷-۳۴۳-۳۳۲-۳۳۱-۱۱۰-۱۰۶	دیوبالی
۳۴۲-۳۲۵-۲۶۸-۵۸	روس	۴۸۵	دیوبتا
۴۹۴-۴۷۷-۴۷۱-۴۷۰-۴۶۹-۳۷۸-۳۶۴-۳۶۱		۳۳۷	دیوبی کالی
۴۷۰-۳۶۴-۳۳۲	روسی	۳۳۷	دیوبی لکشمی
۴۸۷-۴۸۲-۱۸۱-۱۷۸	روشن علی حضرت حافظ	۲۷۴	ڈاکٹر سر آرتھر کینن ناولٹ
۳۳۲	رومانیہ	۴۹۴	ڈچ

۴۱۹	سیدہ سیدہ گیم حضرت	۴۹۶	روی
	(زوجہ حضرت میر ناصر نواب)	۴۹	زرشت علیہ السلام حضرت
۴۸۱-۳۲۵-۷۳-۶۱	شام	۳۷۴-۲۲۶-۷۲	زرتشتی
۲۸۷-۲۸۱-۹۰	شاجہاں - شہنشاہ	۷۶	زین العابدین حضرت
۴۸۰	شاجہاں پور		(فرزند حضرت امام حسین)
۴۰۲-۳۸۳-۳۵۸-۳۵۴	شبلی رحمۃ اللہ علیہ	۳۳۵	زینب بنت جحش حضرت
۱۵۲-۱۴۵	شدار	۳۱۹-۳۰۷	زینب بنت رسول اللہ
۲۸۷	شفاء - بنت حضرت	۴۲۶	سانی
	صاحبزادہ عبداللطیف شہید	۳۳۸	سبت
۴۸۳	شکاگو	۴۹۱	سرگودھا
۳۵۹	شملہ	۳۳۲	سرودیہ
۳۳۲	شوبی	۱۷۱	سعد بن ابی وقاص حضرت
۴۶۲-۴۵۶	شوری مجلس	۳۳۳	سکاٹ لینڈ
۴۸۶-۴۸۰	شیر علی حضرت مولوی	۴۸۰-۴۶۶-۳۳۳-۳۳۰-۱۰۶-۱۰۱	سکھ
۴۳۷-۳۳۰-۲۶۹-۲۶۸	شیعہ	۱۴۷	سکھ دھرم
۴۱۸	شیکسپیر ولیم (William Shakespeare)	۳۳۸-۳۲۵	سامرا
۹۹۵۹۵-۷۳-۵۶	صحابہ حضرت محمد ﷺ	۵۰۱-۴۷۰-۳۳۱	سندھ
۲۴۳-۲۳۵-۱۶۹-۱۶۷-۱۴۴-۱۴۳-۱۳۶-۱۱۶		۴۳۸-۴۳۵-۳۳۸	سنگاپور
۳۴۰-۳۲۷-۳۲۵-۳۲۱-۳۱۳-۳۰۶-۲۴۴		۲۶۹-۲۶۸	سٹی
۳۹۴-۳۹۱-۳۸۶-۳۸۳-۳۸۲-۳۷۳-۳۶۹		۲۳۶	سوشلسٹ
۴۳۱-۴۳۰-۴۲۹-۴۲۷-۴۰۴-۳۹۸-۳۹۷-۳۹۶		۳۵۹	سولن ایک پہاڑ کا نام
۴۹۳-۴۹۲-۴۶۲-۴۴۰-۴۳۵		۳۷۹	سہل بن عبد اللہ حضرت
۴۵۹-۴۵۵-۴۵۴	صدر انجمن احمدیہ	۳۳۷	سیالکوٹ
۷۴	ضرا بن ازور حضرت		

۳۲۰	عبداللہ بن سعد بن سرح	۲۳۹-۲۶۸-۱۶۵-۱۶۱-۱۵۹-۱۵۶	طاعون
۱۶-۱۱	عبداللہ بن مسعود حضرت	۲۰۳	طرابلسی
۷۱	عبداللہ سنوری حضرت مولوی	۲۱۶	طور
۱۷	عبدالمطلب حضرت	۲۳۷-۲۳۲-۲۸۷	طوسی نظام کتاب
۲۶۹	عبدالمغنی حضرت مولوی	۳۷۷	ظفر احمد حضرت نیشی
۳۸۲-۹۸-۷۱-۶۸-۱۶	عثمانؓ حضرت	۱۴۴-۱۴۳-۱۲۲-۱۱۷-۲۳-۱۷	عائشہ حضرت
۳۲۰	عثمانؓ بن سعد بن سرح	۳۹۹-۳۹۴-۳۹۳-۳۹۲-۳۶۸-۲۲۰-۲۰۸-۲۰۷	
۶۱	عراق	۲۶۴	عباسؓ بن عبدالمطلب حضرت
۳۳۸-۳۳۲-۳۲۸-۳۲۵-۹۹	عرب	۲۸۸	عبدالحق ڈاکٹر
۲۹۵-۲۵۳-۲۵۲-۲۴۶-۳۹۱-۳۲۸		۲۲۲-۲۱۷	عبدالحکیم ڈاکٹر
۱۶۷	عزرائیل	۱۵۳	عبدالحکیم مولوی شہید
۱۶	عفراء	۲۸۷-۷۱	عبدالحسید
۳۸۲-۳۱۹-۲۳۵-۱۰۴-۹۸	علیؓ حضرت	۱۵۲	عبدالرحمن مولوی- حضرت شہید
۱۹۴	علی قاری مٹا	۲۸۶-۲۸۲-۲۸۰-۱۰۵-۹۸	عبدالرحمن بن عوفؓ حضرت
۲۶۳	علیگزہ	۲۶۴-۳۰۱-۲۹۷	عبدالستار شاہ حضرت سید ڈاکٹر
۱۶۶-۱۱۴۴-۹۸-۹۶-۲۶-۲۳	عمرؓ بن الخطاب حضرت	۲۲۰-۲۱۶-۱۹۴-۱۸۸	عبدالقادر جیلانیؓ حضرت سید
۲۹۶-۳۹۲-۳۸۲-۳۶۸-۱۷۶-۱۶۷		۳۶۲	عبدالکریم حضرت مولوی
۲۷۷-۲۷۰	عمر علی ملک	۲۷۷-۲۷۶-۱۵۳	عبداللطیف شہید حضرت صاحبزادہ سید
۵۳۵۵۱-۳۵-۳۱-۲۹-۱۲	عیسیٰ علیہ السلام حضرت	۳۶۵-۳۶۴-۳۶۳-۲۸۷	
۲۱۳-۲۰۲-۱۸۳-۱۵۷-۱۵۶-۱۴۱-۱۰۱		۱۶۱	عبداللطیف بہاؤ پوری حضرت مولوی
۲۹۴-۲۷۲-۲۶۵-۲۶۲-۳۲۷-۳۲۳-۳۲۲-۲۴۰		۱۷-۱۱	عبداللہ
۱۰۶-۱۰۱-۷۴۷۲	عیسائی	۴۰۱	عبداللہ السفاح
۳۳۲-۳۳۱-۳۳۰-۲۲۶-۱۵۹-۱۵۰-۱۰۷		۱۷-۱۵	عبداللہ بن زبیرؓ حضرت

۲۶۰-۲۳۸-۲۰۳-۱۵۲-۱۳۵-۸-۷	فرعون	۲۲۹-۲۰۹-۲۷۶-۲۶۲-۲۳۸-۲۲۶-۲۲۳	
۲۸۷	فریدالدین عطار	۲۸۲-۲۷۶-۲۶۶	
۱۸۳	فریبی	۲۹۳-۲۷۶-۲۳۰-۲۲۷-۲۱۱-۱۳۷-۸	عیسائیت
۲۸۷-۲۸۳	فسادات ۱۹۵۳ء	۲۳۵	غالب - اسد اللہ خاں
۱۳۰	فضل الرحمن حضرت مفتی	۳۳-۳۲-۳۰	غلام احمد قادیانی - حضرت مرزا مسیح موعود
۲۸۷-۲۸۱-۲۲۵	فلسطین	۷۹۷۷۵-۷۱-۷۰-۶۹-۵۷-۵۵-۴۷-۳۸-۳۷	
۱۷۰	فیروز والہ	۱۱۲۱۰۹-۱۰۶-۱۰۴-۱۰۳-۱۰۱-۱۰۰-۹۷-۸۹	
۹۲-۸۲-۶۱-۴۸-۴۰-۱۸-۹	قادیان (مرکز احمدیت)	۱۳۰-۱۳۹-۱۳۶-۱۳۲-۱۲۶۵۱۲۳-۱۲۲۵۱۸۸	
۱۵۵-۱۵۴-۱۵۰-۱۳۹-۱۲۶-۱۱۲-۱۰۶-۱۰۴		۱۵۸-۱۵۷-۱۵۶-۱۵۴-۱۳۹-۱۳۷-۱۳۵-۱۳۴	
۲۳۲-۲۲۶-۲۱۱-۱۹۶-۱۸۲-۱۷۲-۱۶۳-۱۶۱		۲۱۸۵۲۱۶-۲۱۲-۲۱۳-۲۰۲-۲۰۱-۱۹۱-۱۸۰-۱۷۷-۱۶۴	
۲۸۹-۲۶۷-۲۵۵۵۲۵۲-۲۲۹-۲۳۵-۲۳۳		۲۵۳-۲۵۲-۲۳۷-۲۳۱-۲۳۲۵۲۳۲-۲۲۵-۲۲۳۵-۲۲۰	
۳۶۰۵۳۵۷-۳۳۰-۳۲۶۵۳۲۳-۳۲۱-۳۲۰-۳۰۲		۵۳۱۳-۳۱۰-۳۰۳-۲۹۸-۲۹۷-۲۹۵-۲۹۴-۲۶۱	
۲۶۱-۲۵۱-۲۱۹-۲۱۲-۲۸۱		۳۵۳۵۳۵۱-۳۳۱-۳۳۶-۳۲۶۵۳۲۳-۳۱۶	
۲۳۲	قدرت اللہ قاسم	۳۷۱-۳۷۰-۳۶۶-۳۶۵-۳۶۳-۳۶۰-۳۵۸	
۷۶	قطنظنیہ	۲۲۹۵۲۲۷-۲۱۷-۲۹۸-۳۷۸۵۳۷۶-۳۷۴	
۲۲-۲۳	قیصر	۵۰۳-۲۸۷-۲۸۴-۲۸۰-۲۷۶-۲۷۳-۲۶۱-۲۳۷	
۲۶۳	قیصر جرنئی	۲۳۸	غلام حسین ایاز حضرت مولوی
۳۶۴	کابل	۱۳۷	غنی کاشمیری
۲۷۲	کپلنگ رُڈ یارڈ (Cipling- Rudjard)	۳۱۹	فاطمہؓ حضرت بنت رسول اللہ
۳۵۹-۳۳۳	کپورتھلہ	۲۹۸-۲۹۷-۲۹۵	فتح مکہ
۲۸۸	کراچی	۲۹	فجی
۳۲۲	کربلا	۳۳۲-۲۲۶-۱۳۱-۸۳-۸	فرانس
۲۲۵-۳۲۶-۱۶۰-۱۵۵-۱۰۵	کرکس	۲۹۷	فرڈیننڈ شاہ پین

۴۷۷-۴۷۱	لائسڈ جارج وزیر اعظم برطانیہ	۷۱	کرشن علیہ السلام حضرت
۳۵۹-۳۵۱-۳۴۷-۱۷۰	لاہور	۴۳۷-۲۲۴-۷۵-۷۱	کرم دین بھیس
۴۸۸-۴۳۶-۴۲۸-۴۱۹-۴۱۸		۴۹۱	کرم علی
۳۸۴	لقمان حضرت	۵۸	کرینسکی الیزبڈر۔ ایف
۳۶۲-۳۴۲-۳۳۳-۳۲۵	لندن	۹۹-۹۸-۲۴-۲۳	کسریٰ
۳۳۳	لنکا	۲۰۹	کشیر
۴۲۸-۱۶۱-۱۵۹	لیکھر ام پنڈت	۳۳۶	کعبہ
۴۱۹-۴۱۷	لیل	۷۱-۶۹	کلارک۔ پادری هنری مارٹن
۴۷۷-۴۷۱-۴۸۶	لینن۔ وی۔ آئی	۳۱۹	کلوولی (ہندوستان کا ایک پہاڑی مقام)
۳۶۵-۳۶۳	مارٹن فرینک اے	۴۳۷-۴۲۹-۴۲۸	کمال الدین خواجہ
۴۲۴	ماریہ قطبیہ حضرت	۴۸۳-۴۶۹	کیونزم
۸۱-۷۸-۷۷-۷۱-۷۰	مبارک احمد رزا	۴۶۸	کیونسٹ
۲۹۸-۲۹۷-۱۲۴-۱۲۲-۱۲۱	(ابن حضرت مسیح موعود)	۳۳۵	کنعان
۱۲۴	مبارک بیگم۔ حضرت نواب	۱۳	کوروجھتر
۲۱	جوس	۴۹۷-۴۹۳-۴۲۵	کولبس کرسٹوفر
۴۵۸-۴۵۷-۴۵۵-۴۵۴	محاسب صدرا نجم احمدیہ	۴۸۷-۴۸۴-۴۵۰-۴۳۹-۴۲۵-۴۲۰	کونڈ
۱۷۰	محبوب عالم فی ایڈیٹر پیسہ اخبار	۲۲۸	گاندھی مہاتما
۳۴۴	محرم	۴۳۷-۴۳۳-۴۳۲	گین ایڈورڈ
۲۲-۲۱-۱۷۷۱۳	محمد رسول اللہ ﷺ حضرت	۲۸۷-۲۴۷	گلبدن بیگم
۵۳-۵۲-۴۸-۴۷-۳۷-۳۳۷۲۹-۲۳		۱۷۰	گوجرانوالہ
۷۹۸-۹۶-۹۵-۸۶-۷۵-۷۴-۶۷-۵۷۷۵۵		۴۳۷-۲۲۰-۱۵۰-۷۵-۷۱-۶۹	گورداسپور
۱۲۹-۱۲۳-۱۲۰-۱۱۷-۱۱۶-۱۱۴-۱۰۸-۱۰۴-۱۰۳-۱۰۱		۳۴۵	گورنام سنگھ
۱۵۵-۱۴۹-۱۴۵۷۱۴۳-۱۴۱-۱۳۹-۱۳۶-۱۳۳-۱۳۲		۳۷۷	اٹل پور حال فیصل آباد

۲۲۷-۲۲۶-۱۳۷	محمد ظفر اللہ خان حضرت چوہدری	۱۸۷-۱۸۴-۱۷۹-۱۷۷-۱۷۳-۱۷۰-۱۶۹-۱۶۰	
۴۹۷-۴۹۲-۱۲۵	محمد ظہور الدین اکل حضرت قاضی	۲۱۶-۲۱۳-۲۱۱-۲۰۷-۲۰۳-۲۰۲-۱۹۸-۱۹۰-۱۸۸	
۴۹۱	محمد عبدالحق ڈاکٹر	۲۵۵-۲۴۷-۲۴۵-۲۴۲-۲۴۰-۲۳۶-۲۳۵-۲۲۰	
۴۰۳	محمد علی جناح قائد اعظم	۳۰۳-۲۲۹-۲۹۶-۲۹۴-۲۷۲-۲۷۱-۲۶۶-۲۶۱	
۱۶۰-۱۵۴-۱۲۵-۹	محمود احمد حضرت مرزا بشیر الدین	۳۲۷-۳۲۳-۳۲۱-۳۱۴-۳۱۳-۳۱۰-۳۰۸-۳۰۶	
۴۸۷-۴۳۶-۴۲۹-۳۲۹-۲۳۳		۳۴۲-۳۳۱-۳۳۹-۳۳۸-۳۳۶-۳۳۱-۳۲۸	
۴۶۴	محمود اللہ شاہ حضرت سید	۷۳۷-۳۶۸-۳۶۰-۳۵۲-۳۵۰-۳۴۷-۳۴۵	
۳۷۸	محوری طاقتیں	۳۸۸-۳۸۶-۳۸۴-۳۸۲-۳۸۰-۳۷۷-۳۷۴	
۸۷	مدراس	۴۲۵-۴۲۳-۴۲۲-۴۲۰-۴۱۵-۴۰۲-۳۹۱-۳۸۹	
۴۴۵-۴۲۳-۱۶۷-۱۶۶-۱۱	مدینہ	۴۵۰-۴۴۳-۴۴۲-۴۴۰-۴۳۶-۴۳۳-۴۲۸-۴۲۷	
۴۹۸-۴۹۳-۴۹۲-۳۷۲		۴۸۹-۴۸۶-۴۸۵-۴۸۱-۴۷۹-۴۷۶-۴۷۴-۴۵۹	
۴۹۲-۸	مراکش	۵۰۳-۵۰۲-۴۹۵-۴۹۲-۴۹۰	
۵۰۰-۴۸۹-۴۸۰-۴۷۸	مری	۳۵۹	محمد احمد مظہر- حضرت شیخ
۴۴۰	مریم حضرت	۱۸۷	محمد اسحاق- حضرت میر
۴۰۳-۴۰۱	مسلم لیگ	۷۱	میر محمد اسماعیل حضرت ڈاکٹر
۳۳۲-۳۲۵-۱۵۲-۶۱-۲۹	مصر	۱۵۲	محمد اسماعیل پانی پتی
۴۹۲-۴۸۱		۱۶۱	محمد اسماعیل فاضل بہا پوری حضرت
۱۹۵-۱۹۱	مظہر جان جاناں	۳۲۹-۳۲۸-۳۲۳	محمد حسین بنالوی مولوی
۱۶	معاذ بن عفراء	۲۸۷	محمد ذکاء اللہ دہلوی مولوی
۱۶	معاذ بن عمرو بن الجوع حضرت	۷۱	محمد زمان ماسٹر
۱۵۱-۱۶-۱۱	معاویہ بن ابی سفیان حضرت	۲۸۷	محمد سعید ابن حضرت صاحبزادہ عبداللطیف شہید
۴۰۲	مقتسم عباسی تاجدار	۲۸۷-۲۸۶	محمد طیب سید ابن حضرت
۱۶	معوذ حضرت		صاحبزادہ عبداللطیف شہید

۳۲۲-۱۷۰	نوح علیہ السلام حضرت	۳۶۷	مغربی طاقتیں
۷۰-۳۳-۳۲-۹	نور الدین حضرت مولوی	۱۵۲	مغیرہ بن شعبہ
۱۳۰-۱۲۱-۱۱۸-۹۳-۹۳-۷۸-۷۱	(خلیفۃ المسیح الاول)	۳۳۶-۳۲۸-۲۹۰-۲۶۴-۹۸	مکہ
۲۹۷-۲۱۸-۲۱۷-۲۰۱-۱۸۷-۱۳۸-۱۳۵-۱۳۴		۲۵۳-۲۵۲-۲۳۶-۲۱۵-۳۹۷-۳۹۶-۳۸۰-۳۷۲	
۲۸۰-۲۳۹-۲۰۱-۳۶۳-۲۵۳-۳۳۲-۲۸۳-۲۹۸		۳۳۸	ملایا
۱۵۳	نور علی قاری - شہید	۲۸۷-۲۸۱	ممتاز محل ملکہ زوجہ شاہ جہان
۲۸۷	نوشیرواں	۳۱۹	سنالی
۱۵۲	نیل دریا	۱۵۲	منفتح
۲۷۹	وانسرائے	۳۱۵	میں
۲۹۸-۲۹۷-۲۹۶	وقف جدید	۴۰۲	موتہ غزوہ
۲۷۸	وکتوریہ ملکہ	۲۱۶-۲۱۳-۱۵۲-۱۰۰-۲۹	موسیٰ علیہ السلام حضرت
۲۳۹-۲۳۴-۲۳۶-۲۳۵	ولکاکس - ای ڈبلیو	۲۶۰-۲۴۲-۲۱۶-۳۲۷-۳۲۳-۳۲۲	
	(Willcox.E.W)	۲۳۲	موسیٰ رضا حضرت
۲۴۷	ولید بن عبد الملک	۲۰۳	مہاجرین
۱۵۲	ولید بن مصعب	۴۱۹	ناصر نواب حضرت مہر
۱۳۷	ویٹیلے	۲۵۵-۲۵۴	ناظر بیت المال
۳۳۶	ہاجرہ حضرت	۴۱۸	نپولین
۲۹۴	ہالینڈ	۲۹۱	نخلہ
۲۱۵	ہجرت	۳۷۹-۳۶۳	نصر اللہ خان سردار
۲۹۲	ہسپانیہ	۲۹۱-۲۸۸-۱۹۳	نصرت جہاں بیگم حضرت سیدہ
۲۸۷-۲۳۸	ہمایوں (شہنشاہ نصیر الدین)	۲۱۲-۱۲۴-۱۲۰	نظام الدین اولیاء حضرت
۱۰۷-۱۰۶-۱۰۱-۸۷-۷۳	ہندو	۱۵۳	نعمت اللہ خان شہید حضرت مولوی
۳۳۱-۳۳۰-۲۸۶-۲۶۸-۲۲۶-۱۹۰-۱۸۸-۱۵۸		۱۵۲-۱۳۵	نمرود

۲۶۹	یزیدی لشکر	۳۷۲-۳۶۷-۳۵۶-۳۴۸-۳۴۳-۳۳۷-۳۳۲	
۴۳۹	یعقوب علیہ السلام حضرت	۴۶۶-۴۲۷-۴۰۹-۴۰۵	
۱۴۰	یعقوب علی عرفانی حضرت شیخ	۱۴۷	ہندوازم
۲۹۰	یمن	۳۲۶-۲۱۲-۹۰-۶۱-۲۹-۲۲	ہندوستان
۱۵۷-۱۵۵-۱۴۶-۱۰۲-۱۰۰	یورپ	۴۲۶-۳۵۰-۳۴۹-۳۳۸-۳۳۷-۳۳۳-۳۳۰	
۴۸۶-۴۴۰-۴۲۶		۴۹۳-۴۹۲-۴۷۸	
۴۷۲-۴۷۱-۴۶۹-۴۷۳	یورپین	۴۹۶۵۴۹۵	ہندہ زوجہ ابی سفیان
۴۴۸	یوسف علیہ السلام حضرت	۳۴۵-۲۵۷	ہوشیار پور
۱۰۲	یونان	۲۶۸-۱۱۰-۱۰۶	ہولی
۱۰۲	یونانی	۲۳۳	یکجی خان
۳۴۳-۷۲-۲۱	یہود	۴۹۸	یرموک جنگ
۳۳۱-۳۳۰-۱۰۱	یہودی	۴۳۱-۳۳۳-۷۶-۱۶-۱۱	یزید بن معاویہ
		۴۹۸-۴۹۶-۴۳۷	

کتب

۳۲۸(۱۳)۳۲۸(۴)	المائدة
۱۷۰(۲۰)۴۳۷_۳۲۸(۱۵)۳۲۸(۱۴)	
(۲۷)۳۲۸(۲۶)۳۲۸_۲۲۴(۲۵)۳۲۸(۲۴)	
۳۱۹(۹۱)۲۶(۴۷)۳۲۸_۳۲۰(۲۸)۳۲۸	
۱۵_۸(۱۱۳)۳۲۸_۱۵_۸(۱۱۳)۳۲۸(۱۱۲)	
(۱۱۶)۴۷۷_۳۲۸_۱۶۱_۱۶۰_۱۵_۸(۱۱۵)۳۲۸	
۱۵۲(۱۲۰)۴۷۷_۳۲۸_۱۶۱_۱۰۵_۱۵_۸	
(۱۶۱)۳۱۸(۸۰)۲۱۰(۹)۲۶(۲)	الانعام
۴۹۷_۴۸۷_۴۸۹_۱۹۵(۱۶۳_۱۶۲)۳۰۰	
۹۱(۱۶۵)۴۸۹(۱۶۳)	
۲۶۵(۱۶)۲۶۵(۱۵)۱۹۵(۱۳)	الاعراف
(۱۱۴)۴۶۴(۱۱۳)۴۶۴(۱۱۲)۴۳۳(۳۲)	
(۱۱۸)۴۶۴(۱۱۷)۴۶۴(۱۱۶)۴۶۴(۱۱۵)۴۶۴	
۴۲۴(۱۴۴)۴۲۴(۱۴۳)۴۶۴(۱۱۹)۴۶۴	
۴۷۷_۴۵۳_۱۵۲(۱۵۷)	
۳۲۰_ (۱۸۱)_۳۸_ (۱۵۹)	الاعراف
۴۶۴(۱۸۵)۱۳۷_ (۳)	الانفال
۴۳۷(۶۴)۴۵۴(۴۱)۴۷۷_۲۲۵(۲۵)	
۴۳۷_۸۰(۴۰)۳۲۸(۱۸۵)	التوبة
۴۴۹_۴۸(۱۱۱)۳۲۸_۱۲۴(۱۰۰)۴۸۹(۴۱)	

قرآن کریم

ضروری نوٹ: بریکٹ کے اندر آیات کے نمبرز جبکہ بقیہ صفحات ہیں۔

۳۱۹_۲۳۴(۵)۸۰(۲)	الفاتحة
۲۶(۳۶)۱۹۵(۳۵)_۴۳۸(۵)	البقرة
۳۱۹(۹۱)۳۲۸_۱۵۱_۲۶(۶۲)۱۵۱(۵۸)	
۲۳۳(۱۵۴)۱۹۴(۱۳۹)۳۰۰(۱۲۸)۳۳۳(۱۲۶)	
(۱۶۶)۲۳۳(۱۵۷)۲۳۳(۱۵۶)۱۰۴(۱۵۵)	
(۱۸۶)۳۱۹_۱۱۰_۱۰۴_۷۱(۱۸۴)۴۸۶(۱۷۸)۳۰۰	
۱۹۴_۱۷۱_۱۰۴(۱۸۷)۴۸۷_۲۳۳_۲۲۲_۱۸۸_۱۵۰	
۱۷۱(۲۱۴)۴۸۹(۱۹۶)۱۸۱_۱۳۸_۱۰۴(۱۸۸)_۲۲۵	
۳۱۹_۳۰۰_۱۰۴_ (۲۳۶)_۱۵۰(۲۱۷)_۱۷۱_۱۲۳_ (۲۱۵)	
۱۰۴_ (۲۶۲)_۲۲۵_ (۲۵۸)_۳۰۰_۲۵۳_ (۲۵۶)	
۴۸۹_ (۲۸۵)_۳۷۷_ (۲۸۴)_۳۰۰_ (۲۷۳)	
۴۸(۱۰۵)۴۲۰(۲۸)۴۹۷(۲۰)	آل عمران
(۱۲۴)_۱۲۵(۱۲۳)۱۲۵(۱۲۲)۲۶(۱۱۳)	
(۱۲۷)۴۶۴_۱۲۵(۱۲۶)۴۶۴_۱۲۵(۱۲۵)۴۶۴_۱۲۵	
۱۸۱_ (۱۳۵)_۴۶۴_۱۲۵_ (۱۲۸)_۴۶۴_۱۲۵	
۱۸۱_ (۱۹۱)۱۵۱_ (۱۶۰)_۳۷۹_ (۱۴۵)۴۴۴	
۲۵۳(۴۱)۱۵۱(۳۷)۱۷(۲)	النساء
۳۲۸(۱۶۱)۳۰۰(۱۳۷)۴۸۷(۱۰۵)۲۶(۴۹)	

٣٤٤-(٨١)-٣٦٣(٣٦٤٣٤)		١٥١-(١٢٨)-٢٣٤-(١٢٢)-٣٨-(١١٢)	
١٦٠-(٤٦)-٣٦٣-(٦٥)	النمل	١٥٠-(٥٨)-٣٦٣-(٣٢)-١٤-(١١)	يونس
١٩٢-(٤٠)-١٠٥-(٣٩)	العنكبوت	٣٢٠-(٨٩)-٣٤٤-(٢٩)-٢١٠-(١٣)	هود
٥٩-(٣٢)	الروم	١٢٣-(١١٢)-٣٢٠-٢٦٥-(١٠٩)-٢٥٣-(٩١)	
١١٠-(١٨)-٢٦٥-(٢)	السجدة	٣٢٠-(٣٣)-٣٣٩-(٥)	يوسف
٣٠٠-(٣١)-٣٠٢-(٤)	الاحزاب	١٦٢-١٣٤-(٨٨)-٣٣٩-(٨٤٤٨٥)	
١٤-(٤١)-٣٣٥-(٦٠)-٣٠٠-(٣٥)		٣٨٩-(٣٦)-٢٢٥-(١٢)	الرعد
٣٦٣-(٢٥)	سبا	٣٣٣-٣٠٠-(٣٨)-١٤-(٨)	ابراهيم
٣٦٣-(٣٣)	فاطر	٣٠٠-(٣٠)-٣٠٠-(٣٩)	
٣٣٣-(١٠٦٤١٠٣)٣٣٣-٤١-(١٠٣)	الصّفت	٢٣٤-(٨٩)٢٦٥-(٣٦)-١٩٥-(٢٢)	الحجر
٢٦٥-(٤٩)	ص	١٦١-(٤٠)-١٥٠-(٦٤)	النحل
١٦١(٣٥)٣٠٠(٩)	خم السجدة	٣٠٠-(١٢٢)-٣٠٠-(١٢١)	
٦٠(٣٩)	محمد	٢٥٣-(٤٣)-٣٠٠-(١٠)	بنى اسرائيل
٣٠٠(١٣)	الحجرات	٣٠٠-(١١١)-١٦١-(٨٣)-٢٣٣-(٤٩)	
١٣٤(٣٥٤١٨)	ق	٣٠٢-٢٢٣-(٤)	الكهف
١٥١(٥٤)٣٨٦(٢٠)	الدّٰرِيت	١٦-(٦٢)	مريم
١٥١(٣٣)١٥١(٢٨-٢٤)	الرحمن	٣٦٣-(٤٠٤٦٤)٣٠٠-(٩)	طه
٣٨٩-٢٦(٣٤)١٦(٣٨)		٢٣٣-١١٩-(١١٨)٢٣٤-(١١٥)	
٢٥٣(٣)	الحديد	١٠٣-(٤٠)	الانبياء
٢٦(٢٣)	المجادلة	١٣٤-(١٩)	الحج
١٤(١٩)٢٣٤(١٥)	الحشر	٢٢٣-(٦٢)-٢٢٣-(٣٦)	النور
٣٩-٣٨(١٠)٢٨٤-٢٣٨(٥)	الصّفت	٢١٠-٩-(٨)	الفرقان
١٥٢-٣٩(٣)٣٩(٣)٢٥٣(٢)	الجمعة	٣٠٢-٢٢٣-١٣٨-(٣)	الشعراء

تفسير قرآن

تفسير الدر المنثور ٤١-١٠٥-١٨١-٣٣٣-٣٠٢

مصنفه امام جلال الدين عبد الرحمن بن ابوبكر السيوطي ٣٣٩

تفسير روح المعاني ١٠٣

مصنفه ابوالفضل شهاب الدين السيد محمود الدلوي البغدادي

تفسير صغير ١٤١-٢٦٥-٣٢٨-٣٨٩

حضرت مرزا بشير الدين محمود احمد صاحب خليقة المسح الثاني

تفسير فتح البيان ١٨١

(ابوطيب صديق بن حسن القفوجي)

تفسير كبير ١٨١-٣٢٥

حضرت علامه فخر الدين رازي

تفسير الكشاف ١٥١

مصنفه امام علامه ابوالقاسم جارا الله محمود بن عمر المزمخشري الخوارزمي

كتب احاديث

الجامع للترمذي مؤلفه ابويثبي ١٤-٢٦-٤١-٩٠-١٠٥

محمد بن يحيى بن سورة بن موسى الترمذي ١١٠-١٢٣-١٥١-١٥٢-١٨٠

١٩٣-٢١٠-٢٢٤-٢٥٣-٢٨٦

٣٢٤-٣٠٢-٣١٢-٣١٣-٣٢٨

الجامع الصحيح للبخاري ١٦-١٤-٢٦-٣٨-٣٩

مؤلفه امام ابو عبد الله محمد بن اسماعيل البخاري ٨٠-٩٠-٩١-١٠٣-١٠٥

١١٠-١٢٣-١٢٥-١٣٤-١٣٨-١٥٠-١٥١-١٦٠-١٤١-١٤٠-١٨٠

١٨١-١٩٣-٢١٠-٢٢٣-٢٢٤-٢٢٥-٢٢٣-٢٢٢-٢٢٤-٢٥٣

٣٠٠(٨)٣٤٤(٢)

٣٣٤(١٢-١١)٣٠٠(٣)

١٦(١٤)

٣٢٨(١٤)٣٢٨-٢٢٣(١٦)١٠٣(٤)

٢٦٥(٣-٢)

٢٦٥(٣-٢)

٣٨٠(١٣)-١٣٨(١١)

١٩٣(٤)

٥٩(٢٠٣٢)

٢٣٦-٤٠(٢٨)

٣٨٩-١١١-٤٠(٣٠)-٢٣٦-٤٠(٢٩)

٢٣٦-٣٨٩-١١١-٤٠(٣١)

١٣٤(١١)

٣٨(١٢,١١)

٢٦(٥٣٢)

٢٦(٩,٨)٣٨٩-٣٢٨(٤,٢)

٣٠٠(٤)

١٢٣(٦٥٢)

٣٠٠(٦٥٢)

١٥١(٣٥٢)٢٨٤(٣)

المنفقون

التحریم

الحاقه

المزمل

النزعت

عبس

التكوير

الانشقاق

الاعلى

الفجر

البلد

الضحى

الانشراح

التين

القدر

الفيل

النصر

کتب حضرت مسیح موعود علیہ السلام

۴۰۲_۳۲۸_۱۷۱_۱۲۴_۴۹	آئینہ کمالات اسلام
۳۲۰_۲۳۳_۱۵۲_۱۰۵	ازالہ اوہام
۴۷۷_۲۵۳_۱۵۱_۱۳۷_۲۵	اسلامی اصول کی فلاسفی
۳۲۸	اشتہار (مشکلہ آئینہ کمالات اسلام)
۳۲۸	اشتہار (یکم سبر) ۱۸۸۸ء
۱۰۴	اشتہار تکمیل تبلیغ ۱۲ جنوری ۱۸۸۹ء
۲۵۳	اعجاز المسیح
۲۲۵_۱۶۱_۱۵۳_۳۸	الوصیت
۴۹	ایام الصلح
۳۲۹_۳۲۸_۳۰۰_۲۲۲_۱۵۳_۱۵۱	برائین احمدیہ
۳۲۸_۳۰۰	برکات الدعاء
۱۲۴	تبلیغ رسالت جلد سوم
۵۰۳	تبلیغ رسالت جلد ششم
۲۲۲_۱۷۰_۴۹	تبلیغ رسالت جلد دہم
۳۵۹	تجلیات الہیہ
۴۰۲	تحفہ قیصریہ
۳۷۹_۱۷۱	تحفہ گولڈروبیہ
۱۵۲_۱۲۴_۸۱_۷۱_۳۸	تذکرہ مجموعہ البہات
۲۲۵_۱۲۲_۲۲۳_۱۸۱_۱۷۰_۱۶۱	حضرت مسیح موعود علیہ السلام
۴۳۶_۴۰۲_۳۷۹_۳۷۷_۳۵۸_۳۲۹	
۱۷۰_۱۵۳_۱۲۴_۱۲۳	تذکرہ الشہادتین

۳۵۸_۳۲۵_۳۲۲_۳۲۸_۳۱۹_۳۰۰_۲۸۶_۲۶۶_۲۶۵	
۴۲۳_۴۱۳_۴۱۲_۴۰۳_۴۰۲_۳۸۹_۳۸۰_۳۷۹_۳۷۷	
۵۰۳_۴۸۶_۴۷۷_۴۲۸_۴۲۸_۴۳۶_۴۲۳	
۴۱۲_۳۲۹_۲۱۰_۱۸۱	الجامع الصغير
	مؤلفہ امام جلال الدین ابوالفضل عبدالرحمن ابن ابوبکر السیوطی
۴۲۸	سنن ابن ماجہ
	مؤلفہ الحافظ ابوعبداللہ محمد بن یزید القزوی بن ابن ماجہ
۱۵۱_۱۰۵_۲۶_۱۶_۱۵	سنن ابی داؤد
۳۱۹_۲۶۵_۱۶۰	مؤلفہ ابی داؤد سلیمان ابن الاشعث البجستانی
۴۹۱_۴۳۶_۴۱۲_۳۵۸	
۹۱_۳۹_۳۸_۱۷_۱۶	الصحيح للمسلم
۱۷۱_۱۵۰_۱۳۷_۱۰۴	مؤلفہ امام ابوالحسن مسلم بن
۴۰۲_۳۳۵_۲۸۷_۲۳۳_۲۲۳	الحجاج بن مسلم القشیری
۴۳۸_۴۳۶_۴۲۲_۴۲۳_۴۱۲_۴۰۳	
۲۱۰_۱۸۱	کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال
	مؤلفہ علی المتقی علاؤ الدین البہندی
۷۱	المستدرک علی الصحیحین فی الحدیث
	مؤلفہ مولوی امام ابوعبداللہ الثیثا المعروف بالحکم
۲۵۳_۱۶۰_۱۰۵	مسند احمد بن حنبل
	امام احمد بن حنبل الشیبانی
۱۸۱	مشکوٰۃ المصابیح
	مؤلفہ الخطیب ولی الدین محمد بن عبداللہ عمری التمریزی
۳۱۹_۱۲۴	مؤطا امام مالک بن انس مالک

۱۷۱-۱۲۳-۹۰	ملفوظات جلد ہفتم	۵۰۳-۴۷۷-۴۱۹-۳۷۹-۳۲۹-۳۲۸	
۴۳۷-۳۲۰-۱۸۱-۱۵۱-۱۱۱-۹۰	ملفوظات جلد ہشتم	۱۶۱-۳۸	تریاق القلوب
۳۸۹-۳۲۸-۳۱۸-۱۸۱	ملفوظات جلد نہم	۲۲۵	توضیح مرام
۷۰	من الرجن	۳۲۰-۳۰۰-۴۹-۳۸	چشمہ معرفت
۲۵۳-۱۵۲	نسیم دعوت	۴۳۷-۲۲۲	حقیقۃ الوحی
۱۵۲	نشان آسمانی	۱۶۲	دافع البلاء
		۲۲۵	درشین
		۳۲۰	سرمد چشم آریہ
		۸۱	فتح اسلام
		۸۱	قادیان کے آریہ اور ہم
		۳۲۸-۱۱۱-۷۱	کتاب البریہ
		۳۲۸-۳۰۰-۲۵۳-۱۶۲-۱۵۲	کشتی نوح
		۳۲۸	کشف الغطاء
		۳۷۹	گورنمنٹ انگریزی اور جہاد
		۴۷۷	لیکچر سیا لکوٹ
		۴۷۷	صبح ہندوستان میں
		۷۱	مکتوبات احمدیہ جلد پنجم
		۳۱۹-۱۹۴-۱۸۱	ملفوظات جلد اول
		۱۹۴	ملفوظات جلد دوم
		۳۷۹-۱۵۱	ملفوظات جلد سوم
		۴۱۹-۴۰۲-۳۷۹-۳۲۸	ملفوظات جلد چہارم
		۳۲۹-۱۹۴-۱۵۲	ملفوظات جلد پنجم
		۴۳۷-۴۱۹-۱۵۲	ملفوظات جلد ششم

تصوّف و تارخ تصوّف

۲۸۷ الہی نامہ (شیخ فرید الدین عطار)

۸۰ بزم صوفیہ

(مصنف: سید صباح الدین عبدالرحمن ایم۔ اے)

۴۰۲-۳۸۹ تذکرۃ الاولیاء

(مصنف: شیخ فرید الدین عطار اردو ترجمہ)

۱۷۱ تذکرۃ حضرت صہیب رومی

۲۲۴-۱۹۴ سفینۃ الاولیاء

۳۷۹ شرح التصوف

۴۹۳ فتوحات مکیہ (حضرت شیخ محی الدین ابن عربی)

۳۸۹-۱۳۸ مثنوی مولانا روم

۱۹۴ نزہۃ الخواطر فی مناقب شیخ عبدالقادر

(ملا علی قاری اردو ترجمہ اقبال احمد فاروقی)

زر تشریح مذہب

۱۷۱ سفرنگ دساتیر

۲۳ مرقس (باب: ۱۰: آیت ۲۲ تا ۲۳)

۸۰ یوحنا (باب: ۱۰: آیت ۲۲)

کتب ہندو دھرم

۱۷۱ بھگوت گیتا (حضرت کرشن علیہ السلام)

۲۳۳ دھرم سندھو

۲۳۳ رگوید

۳۳۲ شکرگ وجے۔ (مصنفہ شری شکر آچاریہ)

۳۳۲ منوسمرتی۔ (مصنفہ منو)

تاریخ و سوانح

۲۳۸-۱۷۰ الاستیعاب فی معرفة الاصحاب

مصنفہ حافظ ابو عمر یوسف بن عبداللہ القرطبی

۳۹۸-۱۷۱ اسد الغابۃ فی معرفة الاصحاب

مصنفہ ابوالحسن علی بن محمد المعروف

۱۵۱ اُسوہ صحابہ۔ (مولانا عبدالسلام ندوی)

۳۹۷-۱۰۵ الاصابۃ فی تمیز الصحابة

مصنفہ شہاب الدین احمد المعروف ابن حجر العسقلانی

۲۲۳-۱۲۵-۸۱-۸۰-۷۱ تاریخ احمدیہ

۳۸۶-۳۳۷-۳۲۹-۳۲۰ (مولانا دوست محمد شاہد)

۱۷۷ تاریخ بغداد

مصنفہ خطیب ابی بکر احمد بن علی بغدادی

پرانا عہد نامہ

۸۰ استثناء (باب: ۱۶: آیت ۱۶ تا ۱۷)

۱۳۷ پیدائش (باب: ۱: آیت ۲۶)

۳۳۲ (باب: ۱۲: آیت ۶۹ تا ۷۰)

۱۷۱ دانیال (باب: ۱۳: آیت ۱۳ تا ۱۴)

۳۲۸ یوشع (باب: ۱۶: آیت ۲۰)

نیا عہد نامہ

۱۷۱ پطرس (باب: ۳: آیت ۱۳ تا ۱۴)

۵۹ لوقا (باب: ۱۵: آیت ۳۲ تا ۳۳)

۷۲ متی (باب: ۲: آیت ۲)

۳۲۸ متی (باب: ۵: آیت ۱۷، ۱۸)

۳۲۸ (باب: ۵: آیت ۳۹ تا ۴۰)

۱۵۳ (باب: ۶: آیت ۱۰، ۱۱)

۳۸ (باب: ۶: آیت ۱۹، ۲۰)

۳۸ (باب: ۷: آیت ۶)

۱۹۳ (باب: ۹: آیت ۱۰ تا ۱۵)

۲۱۰ (باب: ۱۱: آیت ۱۸، ۱۹)

۵۹ (باب: ۱۵: آیت ۲۳)

۵۹ (باب: ۱۵: آیت ۲۳ تا ۲۶)

۳۸ (باب: ۶: آیت ۱۹)

کتاب ادب

۳۲۹	البيان والتبيين (ابى عثمان عمرو بن الجاحظ)
۴۹۱-۴۱۲-۵۰	دروس الادب
۲۸۸	ديوان الحماسة
۴۳۹-۴۳۶	ديوان غالب (مرزا اسد اللہ خان غالب)

کتاب فارسی

۴۱۲	مجانى الادب مرتبه الاب شيخ اليسوى
۲۳۴	مجموعه نغز - آصف الدوله شيخى خان

لغات

۱۹۵	آدرش ہندی شبدکوش
۱۹۵-۱۹۴-۱۵۲-۱۱۰	فرهنگ آصفیہ
۸۰-۷۰-۵۹-۴۸-۳۸	المفردات فى غريب القرآن
۴۷۷-۳۵۸-۳۰۰-۱۰۴	(للامام راغب الاصفهانی)
۱۸۱-۵۹	المنجد

متفرق کتب

۲۸۷	سیاست نامہ (نظام الملک طوسی)
۹۰	علم الامراض (میر اشرف علی)
۱۸۱	مخزن الاخلاق (مولوی رحمت علی سبحانی)
۱۸۱-۱۸۰-۱۲۴	نبیل الاوطار (علامہ شوکانی)

۳۴۴-۳۲۰-۲۲۴-۱۵۱	تاریخ الرسل و الملوك
۴۹۸-۴۶۴-۴۳۹-۳۲۵	مصنفه ابى جعفر محمد بن جریر الطبری
۴۳۹-۴۳۷	تاریخ الكامل
۴۹۸-۴۶۴	مصنفه ابوالحسن علی بن محمد المعروف ابن اثیر
۲۸۲	تاریخ ہندوستان
	مصنفه شمس العلماء مولوی محمد ذکاء اللہ دہلوی
۲۳۷-۱۸۱-۱۵۲-۱۵۱-۱۶	سیرة لامام ابی محمد
۳۲۸-۳۲۰-۳۰۱-۳۰۰	عبد الملک ابن ہشام
۴۹۸-۴۶۴-۴۳۹-۴۲۸-۴۰۲-۳۸۰-۳۷۹	
۳۰۰-۱۷۱-۱۵۱-۱۲۳-۱۰۴	السیرة الحلبيہ
۳۲۰-۳۰۱	مصنفه علی ابن برہان الدین الجلیسی
۴۳۷-۳۰۱-۱۹۴-۸۰-۷۱	سیرت المہدی (حضرت مرزا بشیر احمد)
۴۰۲	سیرت النعمان - مصنفه علامہ شبلی نعمانی
۴۸۶-۱۰۵	سیر الصحابہ
۱۵۱-۱۲۴	الطبقات الکبیرات
۴۹۸-۲۶۶-۲۲۸-۲۱۰	مصنفه محمد بن سعد
۱۹۴	مرقاۃ المتقین فی حیاة نور الدین (حضرت مولانا کلیم نور الدین خلیفہ المسیح الاول)
۱۷۱	مناقب الامام احمد بن حنبل
	مصنفه حافظ عبدالرحمن الجوزی
۶۲	منتخب اللباب
	مصنفه قاضی خاں نظام الملک
۲۸۷-۲۳۷	ہمایوں نامہ مصنفه گلبدن بیگم (اردو ترجمہ)

4. Encyclopaedia Britannica
p.80,243,344.
5. Encyclopaedia Religion and Ethics
p.,80,160,195,324,344.
6. Historian' History of the wordl
VOL.XXVI: These Eveniful
year part ii p.60,288.
7. Jewish Encyclopaedia
P.152,344.
8. J.A.C. Brown: Pears Medical
Encyclopedaia. p. 319
9. Joseph Berkeley Ed: The Talmud
p.118,171.
10. Frank A. Martin: Under the
Absolute Amir. p. 37.

News Papers

1. The Civil and Millitary Gazete
Lahore, p. 379
2. The Times: London, p.379.

اخبار و رسائل

۳۲۹	اشاعة السنة
۲۳۷-۳۰۱-۲۲۳	الحکم
۹۱-۹۰-۸۰-۷۰-۵۹-۴۸-۳۷-۲۵-۱۵	الفضل
۱۵۴-۱۵۳-۱۵۰-۱۳۸-۱۳۷-۱۲۳-۱۱۰-۱۰۴	
۲۳۳-۲۲۳-۲۱۰-۱۹۳-۱۸۰-۱۷۰-۱۶۱-۱۶۰	
۳۱۸-۳۰۰-۲۸۶-۲۶۵-۲۵۴-۲۴۳-۲۳۷-۲۳۴	
۴۱۲-۴۰۱-۳۸۹-۳۷۹-۳۷۷-۳۵۸-۳۴۴-۳۲۸	
۴۷۷-۴۶۴-۴۵۱-۴۴۸-۴۳۶-۴۲۳-۴۱۹	
۵۰۳-۵۰۱-۴۹۸-۴۹۷-۴۹۱-۴۸۶	
۴۳۷-۳۷۸-۳۶۹-۳۵۰-۳۱۰-۲۹۰-۲۸۰	بدر
۱۷۰-۱۶۵	پیسہ اخبار
۴۳۶-۴۲۷	تشیذ الاذہان
۴۳۶	ریویو آف ریلیجنز (اردو)
۴۳۵	دشوجیوتی (ہوشیار پور کا ایک ہندی رسالہ)

انگریزی کتب

1. Rudyard Kipling: Ballad of East
and west p.241.
2. Aleksandr. F. Kerenskii: The
Crucifixion of liberty p. 60.
3. Edward Gibbon: Decline and
Fall of the Roman Empire
p. 432,438